

Programma

Modernisering Omgevingsveiligheid 2015-2018

Nederland is dichtbevolkt. In ons land is de ruimte voor wonen, werken en recreëren schaars. In onze leefomgeving komen veel functies samen: een kindercrèche staat bijvoorbeeld soms dicht langs een route waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Zorg over veiligheid in de omgeving van risicobronnen is daarom belangrijk.

Iedereen wil zonder gevaar kunnen leven. Het bedrijfsleven wil ruimte voor economische groei behouden. Kortom, Nederland moet economisch concurrerend, leefbaar en veilig blijven. Daarom heeft de overheid regels en kaders voor het veilig omgaan met de risico's van gevaarlijke stoffen. Om deze regels en kaders nog eenvoudiger, beter en veiliger te maken, werkt het Rijk samen met provincies, gemeenten, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's, burgers en ondernemers. Het programma 'Modernisering omgevingsveiligheid' werkt op deze manier aan de invulling van nieuw beleid, dat grotendeels in 2018 in de Omgevingswet opgenomen wordt.

Vijf beleidsvoornemens

Eind 2014 bood staatssecretaris Mansveld (Milieu) de Nota Modernisering omgevingsveiligheid aan de Tweede Kamer aan. In het Uitvoeringsprogramma 2015-2018 zijn vijf beleidsvoornemens opgenomen:

1 Een bredere invulling van het beleidsdoel

De huidige beleidsdoelstelling voor externe veiligheid luidt: 'Het uitvoeren van een veiligheids- en risicobeleid om mens en milieu te

beschermen tegen maatschappelijk onaanvaardbaar geachte gezondheids- en milieurisico's¹. In de regelgeving is het de bedoeling dat beide evenwichtig aan de orde komen. In de praktijk ligt het accent tot dusver sterker bij de risicobron dan op een veilige inrichting van de omringende ruimte. Om het belang van dit beoogde evenwicht te benadrukken is gekozen voor de term: 'omgevingsveiligheid'.

2. Afweging omgevingsveiligheid vroeg in het (RO) proces

Op de gemeentelijke (bestemmings-)plankaart wordt in het vervolg aangegeven waar zich risicovolle activiteiten bevinden en op welke afstand er zonder nadere voorwaarden gebouwd kan worden. Dat is nieuw. Hierdoor kan een stedenbouwkundige al bij zijn ontwerp rekening houden met omgevingsveiligheid. Bijvoorbeeld bij het plaatsen van nieuwe woon- en werklocatie(s) voor minder zelfredzame personen. Die krijgen door deze aanpak een betere bescherming tegen risico's.

Van deze nieuwe aanpak wordt verwacht dat elke geïnvesteerde veiligheidseuro meer zal opleveren dan in de huidige situatie, waar veiligheid vaak laat aan bod komt en daardoor als kostenverhogend en vertragend wordt ervaren. Toch is het niet zo dat door deze aanpak minder ontwikkeld kan worden. De afstand tussen de risicovolle activiteit en het bouwwerk kan verkleind worden door veiligheidsmaatregelen te nemen of doordat het bevoegd gezag het hogere risico bestuurlijk aanvaardbaar acht. De veiligheidsregio kan het bestuur hierbij adviseren en de besluitvorming wordt daarmee transparant voor burgers.

¹ Omgaan met risico's, Kamerstukken II 1988/89, 21 137, nr. 5; Nuchter omgaan met risico's, RIVM, 2003.

3. Een robuust ruimtegebruik

Een ander nieuw accent is de keuze voor een gebiedsgerichte benadering voor chemische clusters van nationale en regionale betekenis. Nu biedt de regelgeving die mogelijkheid, maar is de bestuurlijke totstandkoming vaak moeizaam en zijn de spelregels binnen dit gebied nog onvoldoende helder. Door een robuuste gebiedsgerichte contour rond risicovolle bedrijven is er voor de middellange termijn handelingsperspectief voor zowel de risicovolle bedrijven als voor wonen, werken en recreëren in de omgeving van die bedrijven. Zo blijft er voldoende afstand tussen de risicobron en diverse gebruiksfuncties in de omgeving. Dat is goed voor het vestigingsklimaat voor bedrijven en voor de veiligheidsbeleving in de omgeving van bedrijven.

4. Risicoberekeningen en waardering van veiligheidsmaatregelen

Bij het bepalen van het veiligheidsniveau worden rekenmodellen gebruikt. Deze rekenmodellen verschaffen veel inzicht in de potentiële gevaren. Deze inzichten zijn vervolgens gebruikt om gevaar te voorkomen of in te perken. De rekenmodellen hebben ook hun beperkingen. Het effect van nieuwe veiligheidsmaatregelen kan niet goed worden verwerkt in de risicoberekeningen door gebrek aan ervaringsgegevens met die maatregelen. Om toepassing van nieuwe veiligheidsmaatregelen te bevorderen wordt het instrument van expert judgement om veiligheidswinst in te schatten, nader uitgewerkt. Daarnaast kan uit de vele ervaringen met risicoberekeningen worden afgeleid waar rekenen nog zinvol is. Als de uitkomst van een standaard situatie van te voren vaststaat, volstaat een tabelwaarde of een vuistregel. Zelfredzaamheid, veiligheidsbeleving en de effecten van incidenten moeten een meer prominente rol krijgen in de lokale bestuurlijke afweging. Daarom wordt een alternatief groepsrisico-instrument ontwikkeld.

5. Monitoring en indicatoren

Om de effectiviteit van het omgevingsveiligheidsbeleid te kunnen vaststellen zijn er goede indicatoren nodig. Vooralsnog biedt het gebruik van de plankaart op lokaal niveau de meeste potentie.

Nu maakt deze kaart deel uit van het bestemmingsplan, bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet hoort de kaart bij het omgevingsplan. Op provinciaal niveau zou de Risicokaart een goede basis kunnen bieden, omdat deze zowel risicobronnen als gebouwen met beperkt zelfredzame personen bevat. Ten slotte leveren Rijk en bevoegd gezag in de Staat van de Veiligheid jaarlijks een beeld van incidenten en geconstateerde overtredingen bij alle 400+ BRZO bedrijven. Hierin zijn al enkele indicatoren benoemd.

Bij de vormgeving van de indicatoren wordt rekening gehouden met de wijze waarop de benodigde informatie in de toekomst kan worden ontsloten.

Uitvoeringsprogramma 2015-2018

Er wordt gewerkt aan de actiepunten uit het Uitvoeringsprogramma. Om overheden, veiligheidsregio's, stedenbouwkundigen, bedrijfsleven en burgers goed betrokken te houden bij het uitvoeringsprogramma zijn zij bij de uitvoering van diverse acties betrokken. Resultaten en voorstellen worden besproken in een breed afstemmingsoverleg.